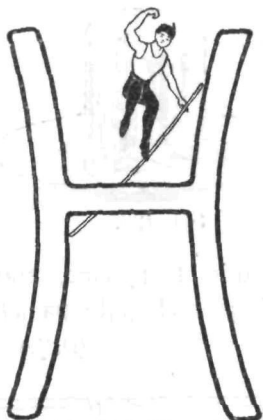

CVETOMIRSKI:

Črešnje.

ej, kako mladi smo bili takrat in kako veseli! — Vriskaje smo mislili iti skozi življenje, ki se nam je zdelo tako neizmerno lepo in vseh pesmi vredno! Pomlad je bila takrat, tako živa in dehteča pomlad, da bi jo srkal človek vedno vase in bi se je nikdar ne nasrkal in bi se nikdar ne mogel popolnoma napiti njenih tajnih sladkosti, ki so želele iz zemlje in z neba in se v razkošnih, dišečih valovih razlivala preko polja, njiv in travnikov ter se v opojnih oblakih dvigale proti majniškemu solncu...

V uti smo sedeli otroci, mladost je prepevala v nas. Čakali smo, da pride z vrta stric Martin in nam prinese črešenj, ki so jih bila polna drevesa. Nič ni spomladi lepšega, kakor čakati tako v uti na črešnje; praznična radost počiva na tvoji duši, oko plamti, lica zardevajo, smehljaje govore jasne oči...

Nekdo izmed nas je odprl lino — ne vem, ali je bila Malka ali Ferko ali morda jaz sam; nenadoma smo se gnetli vsi skupaj pri odprtini in kukali venkaj na vrt, ki je ležal na položnem bregu pod uto. Ves zelen in mehak, kakor z bleščečim žametom prevlečen, je počival na bregu travnik; brodil bi otrok med to visoko, sočno travo, lovil bi z desnico poredne citrončke, z levico bi božal zlatice in srčkane spominčice, sklanjal bi se z obrazom do belega dišečega morja šmarnic in bi se smehljaj ljubkim zvončkom — nikdar bi se ne povrnil domov... Globoko spodaj, koncem travnika, pa je kipela z močnimi vejami visoka črešnja pod nebo, dolga lestev je bila prislonjena k deblu; visoko v košati kroni vej je bral stric Martin skoro skrit črešnje; težka je bila ta krona in bila je vsa kipeča in vsa rdeča od okusnih, zrelih črešenj; komaj da se je od časa do časa posvetil stričev široki, modri predpasnik in bela srajca na plečih.

»Ima že poln predpasnik!« je rekla Malka in strmela na črešnjo, naravnost na rdečo, kipečo krono vej.

»Saj se ne vidi...« je menil Ferko.

»Samo pol predpasnika je šele nabral,« sem se uprl obema jaz. »Ti, Ferko, si slep, in ti, Malka, imaš oči zadaj na hrbtu...«

Težko smo čakali, da bi se zganilo v košatem vrhu, da bi pomolil stric Martin svojo glavo v beli dan in pričel plezati po deblu navzdol k lestvi. Ali nič takega se ni hotelo zgoditi; mirno je kipelo drevo, s prsti rdečimi so vabile v migljajočem loku vsepovsod iz ponosne krone viseče črešnje...

Visoko je stalo solnce, nebo je bilo čisto kakor nedolžno otroško oko; v bliskovitem poletu je švignilo iz doline preko vasi dvoje urnih lastovic, zakrožilo nad našo črešnjo na travniku in planilo nato plavaje z razprostrtimi perutmi preko našega holma nazaj nad vriskajočo dolino...

»Zdaj pa že gre dol!« je zavrisnila hipoma Malka.

Oba hkrati, Ferko in jaz, sva se naglo ozrla skozi lino na črešnjo.

»Saj res ... Stric gre ...«

Res, stric Martin je bil pomolil svoje noge naprosto; nato se je kmalu prikazal plečati hrbet, težko je visel okrog pasu privezani predpasnik, ves s črešnjami natlačen; samo glava je bila še skrita v gostem vejevju.

»Kako nabit ima predpasnik!« smo se razveselili.

Samo še nekoliko trenutkov — in zagledali smo strica v vsem njegovem veličastvu, močnega in trščatega, ob deblu nizko pod košato krono; z rokami in z nogami je objemal široko deblo, hrbet napet v prožen lok, da se niso mogle zmečkati spredaj v predpasniku črešnje; tako je drsal varno po deblu navzdol, in čehale so se mu pod kolena napete hlače, čepica mu je bila med plezanjem sfrčala na tla ...

»Da bi le ne padel in se ne potolkel!« je zavzdihnil Ferko in gledal z občudovanjem v oči na strica; tudi meni je zastajala sapa v grlu, kadarkoli sem se ozrl na stričeve noge, ki so se v krčevitem objemu držale visokega debela; in Malka je od časa do časa nagnila glavo in odprla usta nastežaj, kakor da jo hoče kdo zadaviti.

Pa prazen je bil naš strah, stric Martin je srečno pridrsal do lestve.

»Na varnem!« smo se oddahnili, in Malka si je položila roko na prsi.

Stric je stopil na klin, se okrenil navzgor proti uti in nas zapazil pri odprti lini. Nasmehnil se nam je, obraz se mu je zalesketal v solncu. Nato je potrkal z roko po nabasanem predpasniku, tlesknil, kakor je imel navado, v hitrem zamahu mimo lic s palcem ob kazalec in se naposled široko zasmeljal.

»Juhe!« smo zaukali otroci od veselja.

Urnih korakov je stopal stric s klina na klin, vedno niže in niže, dokler ni prišel končno na tla. Ni pobral čepice, mudilo se mu je k nam; do kolen je gazil žametni travnik, bliskala se je bila srajca; kakor boben nabiti predpasnik pred seboj, je še vedno tleskal s prsti.

Glavo tik glave smo zrli skoz lino.

»Stric! Stric!«

Radosten smehljaj je zatrepetal na stričevih licih.

»Juh! Juh!« nam je odukal nakratko, s svežim, čvrstim glasom.

Naglo je brodil visoko, pisano travo, prebrodil jo je naposled in je v ovinku zavil v uto.

»Črešnje, otroci! ...«

Okrenili smo se, v uti pred mizo je stal stric. Z veličastno kretnjo je odvezal predpasnik in usul iz njega črešnje; kar hipoma je bila polna vsa miza, rdeči kup nas je sladko zavabil, razlil se je vsenaokrog dišeč vonj in nas je objel ...

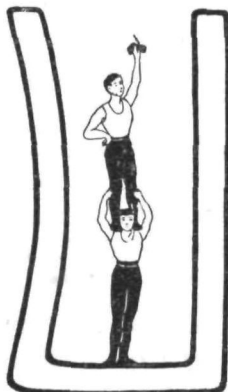
Za hip smo obmolknili, kakor omamljeni od prevelike sreče ... Ko smo naposled pričeli iztezati roke po črešnjah samih, se nam je smejalo

kar samo od sebe, črešnje so se nam smejale z mize, in stric Martin se nam je smejal; kakor da nas je nenadoma zagrnila v svoj dišeči oblak pomlad sama; z vriskom in smehom se je napolnila uta...

IVO TROŠT:

Volar Mihec.

Volar Mihec je služil gospodarju Gorcu, ko so še naši pradedi lovili volkove v izkopane jame in pobijali medveda s koli vsi iz enega sela zbrani moški. Mihec ni bil velik, ne lep in ne posebno umen, zato je pa dobival tudi najmanjše plačilo med vsemi posli pri hiši. Izmed mnogih okroglih dogodb, ki jih je razdrl v svojem pastirčevanju, je ostala do danes v vasi tudi ta-le:

Neke jeseni je pasel Mihec govedo kar »počez«. Ni mu bilo treb dosti vračati od škode, ker so imeli ljudje poljske pridelke že do malega pod streho. Edina mlada telica je radovedna silila le od črede v goščavo, kakor da je tam najboljša paša, pa ji je Mihec povedal že večkrat, da je v gošči medved, ki telico lahko zgrabi, odnese in raztrga — za kosilo ali večerjo.

Telica ni slušala. Mihec je menil, da bi bilo to njena dolžnost in tudi korist. Zato ji je slednjič zagodel kar najosorneje, ko jo je zopet prignal k čredi: »Le iztikaj po goščavi. Boš že videla, telica neumna! Če te medved požre, boš pomnila to, dokler boš živa.«

Telica si je mislila: Kaj bo neki vedel ta-le Mihec telebasti!

Ko se zopet oddalji od črede, in je ni hotel volarček več vračati, zašumi nekaj v goščavi, telica zatuli žalostno, ostale živali so se pa boječe zbrale okolo Mihca in ga pogledovale vprašujoče: Ali je ni zgrabil medved in odnesel neposlušnice? — Vsi so vedeli, da ni drugače — tudi Mihec, ki je komaj krotil v sebi neznano veselje, da so se uresničile njegove besede, govorjene telici. Medved je odlomastil s telico čez hrib in dol, z njim je pa izginil od Mihca in črede tudi prejšnji strah. Govedo si je oddahnilo, volarček se je pa začel smejati na ves glas neumni telici, ki jo je odnesel medved: »Hi-hi! Sedaj boš pomnila, hi, hi, telička! Ali ti nisem pravil? Dokler boš živa, se boš spominjala mojih besed, hi, hi!«

Do večera se je smejal in se oziral čez hrib in dol, koder je odhacal kožuhar s tulečo živaljo. Zvečer je prignal čredo za eno glavo manjšo domov in se zopet pohvalil gospodarju, kako ga bo pomnila telica, dokler bo živa, ker jo je odnesel medved, hi, hi! Ker ga ni slušala, jo je zadela pravična usoda. Kaj bi je ne!